

γύρω στην πεταχτή βαρκούλα, που θαρρείς πως άνοιγουν το πέλαγο για να θάψουν δυό όμορφοσυμμοδουλεμένα του μεγάλου Φειδία αγάλματα....

Κρυώνω... "Αχ! μανούλά μου, τί έκανα ή κακομοι . . . . .

Δέν είχε τελειώσει, κι' ένα βουνό τής θάλασσας χτυπᾷ πλαγιαστά τή μικρή βαρκούλα· ένα γου... ουρ... και μιᾷ φωνή σβυσμένη ακούστηκε, κι' ή βαρκούλα ξαφανίστηκε . . . . .

Τήν ἄλλη μέρα πού εΐτανε πάλε γιορτή κατεβαίνω στη θάλασσα, σάν πού εΐτανε συνήθειο σ' ὄλο τό χωριό μου. Κατεβαίνω ὅμως πιό ἀργά. Μά τί νά ιδῶ. Οἱ βαρκούλες ἀραγμένες· ἀθρώποι πουθενά δέ φαίνόταν.

Μά ὄχι, ἐκεῖ πέρα εἶναι συμμαζεμένοι κόσμος πολύς.

Τρέχω νά ιδῶ, τί ἀρά γε γινότανε. Κοντεύω.

Τραγούδια, γέλια, φωνές σάν ἄλλυτε δέν ακούω τίποτα. Ἡ καρδιά μου ἀρχίζει νά τρεμουλιάζει, κάτι κακό μαντεύω.

Κοντεύω. Μέσα σ' ένα γύρο πυκνό ξεχωρίζω δυό φουσκωμένους ἀθρώπους, ἀγκαλιαστούς, ξεπλανταρωμένους στὸν παχὺ τὸν ἄμμο.

Κοντεύω. "Αχ! εΐτανε ὁ Μῆτσος ὁ ἀγαπημένος μου φίλος και' ή γειτονοπούλα μας Χρύσω, πού τήν ζητοῦσε γιά ταῖρι· εΐτανε ή νεκρὶδοπούλα και' τό καλοφορεμένο παλληκάρι.

Παπάδος (Γέρας).

Γ. Π. ΠΕΤΡΕΛΛΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ ΜΑΣ

Φίλε Νουμά,

Πολλά γραφτήκανε τις προάλλες για τη Γιατρική μας Σχολή και τους Γιατρούς, κι' ανοιχτά γράμματα σταλήθηκαν από το «Γιατρικό Μηνύτορα» στον Πρωθυπουργό κτλ. (σάν πώς έκανε τις ίδιες μέρες ὁ Ουάσρ στο Παρίσι), και συνεδρίες κάνανε οἱ γιατροὶ τῆς πρωτεύουσας, για να ἀφῆσουνε και ἑξασφαλίσουνε τή βίβλιτά τους. Γι' ἀφτό ένα γράμμα για ὄλουούς ἀπ' τό βασιλιά ως τὸν κυρίαρχο Λαό (σάν πού σκέφτηκε να κἀνη πρὶν ἀπὸ 5—6 χρόνια ένας Βέλγος γιατρός ένανε παγκόσμιο

ὄρο—Serrum univsel artificiel—για οὔλες τις ἀρρώστιες) για οὔλα ἀφτά τὰ ζητήματα, θαρρῶ πὼς μπορεῖ να κἀνει καλό, μὰ ποτές κακό.

Τὸ λοιπὸ πρῶτα για τή Γιατρική μας Σχολή, πού δέν παγαίνουνε πιά οὔτε οἱ μισοὶ γιατροὶ, ἀλλὰ προτιμοῦνε τήν Ἑβρώπη, πού για να διορθωθῆ ἀφτό τὸ κακό κἀτι προτείνει ὁ «Γιατρικός Μηνύτορας». Μὰ ἄς μᾶς συμπαθῆσει ὁ φίλος να τοῦ ποῦμε, πὼς τὸ κακό δέν εἶναι ἐκεῖ πού τὸ βλέπει, ἀλλὰ ἀλλοῦ Βέβαια ἂ γίνη τὸ και' τὸ κι' ἄλλα πολλὰ ἀκόμα, πού δέ λείει ὁ Γ. Μηνύτορας μὰ λείει ὁ κ. Hu-chard κἀποια καλλυτέρεψη θὰ ἔρθη, μὰ πάλι ὕστερις ἀπὸ 5—10 χρόνια «Τί εἶχες Γιάννη; Τί εἶχες πάντα». Γιατί; Αἰτίες φαίνονται πολλές, μὰ θαρρῶ πὼς μποροῦμε, να τις συνοψίσουμε σε μιᾷ. Δηλ. Ἐνῶ οὔλα πᾶνε μπροστά στὸν κόσμο και' στήν Ἄνατολή μας, ἐμεῖς πᾶμε σάν τὸν κάθουρα στήν ἐκπαίδεψή μας, και' βγαίνουμε ἀπ' οὔλα τὰ σκολειᾶ μας ἀγράμματοι, ἀπραγοὶ και' σκολαστικοὶ. Γιατί τί γίνεται στήν Πόλη; 240! διακόσια σαράντα, —μὲ τὸ συμπάθιο— Ρωμιόπουλα μαθαίνουνε γράμματα στὸ Ροβέρτειο Λύκειο! (Κι' ή Α.Θ.Π. τοὺς ἔδωκε τήν ἐγκλή του γιατί πηγαίνουνε σάν καλοὶ χριστιανοὶ σε μιᾷ ὀρθόδοξη ἐκκλησιᾷ και' λειτουργιοῦνται. Μὰ πόσα ἄλλα παιδιὰ παγαίνουνε στοὺς Φερίδες και' στις Καλογριές και' σ' ἄλλα τὰ ξένα τὰ σκολειᾶ; Δέ λογαριάζονται. Οὔλα ἀφτά τὰ παιδάκια βγαίνουνε ἀπὸ κει' καθαροὶ ὀρθόδοξοι· μὲ τὸ να παγαίνουνε ἀπὸ τὸ σκολοὶ μιᾷ φορᾷ τῆ βδομάδα στήν ἐκκλησιᾷ ή και' κάθε μέρα ἀπὸ τὸ σπίτι τους; Μή τὸ πιστέθετε, και' σᾶς τὸ βεβαιώνω ἐγὼ, πού ἔζησα μέσα στοὺς λύκους ἀφτούς, πού λένε φερίδες κτλ. Ἀλλὰ τί να κἀνει κι' ὁ Πατριάρχης; Ἀφού δέν μπορεῖ ή δέ θέλει να κἀνη τή Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή Ροβέρτειο για να εἶναι πάντα τὸ προπύργιο τοῦ κλασικισμοῦ και' τὸ φυτώριο τῶν δασκάλω μας, κι' ἀφτό πού ἔκανε κἀτι εΐτανε και' ἔθνικο και' πολιτικό).

Βγαίνοντας λοιπὸν ἀγράμματοι· μὲ τήν κλασικὴ ἐκπαίδεψη κι' ἀστοιχειώτοι ἀπὸ ἐγκύκλια μαθήματα και' πηγαίνοντας στὸ Πανεπιστήμιο ὕστερις ἀπὸ 8—10 χρονῶνε βάσανα με τις γραμματικὲς και' τὰ συνταχτικὰ τῆς Ἑλλ. γλώσσας, μὲ τὸν Δημοστένη, τὸ Σοφοκλῆ, τὸν Πίνταρο, τὸν Ὀμηρο· με τὰ Λατινικὰ τοῦ Κορνηλίου Νέπωτα «Caranibus anemibus afrorum cymatorum tricymiarum angu rum secorum limenorum», μὲ

τις ἀλγεβρες και' τις γεωμετρίες πού δέ νοιώθουμε γρύ, μὲ μυαλά φουσκωμένα ἀπὸ ἀπάταξον μὲν ἄκουσον δὲν ή αὐ ξεῖν ἀγγέλλοι Λακεδαιμονίους κτλ.» κι' ἀπὸ τόσα ἄλλα πού μᾶς λένε πὼς εἶμαστε βέροι Ἑλληνες, πού ὁ τράχηλος ζυγὸν δέν ὑποφέρει» τὸ ρίχνουμε στήν τεμπελιά, πέρα, τᾶβλι, μυλιαρδο, πολιτικὰ ἐλιά ή κορδόνι—και' ἀπὸ ἐπιστήμη τίποτις. Κι' ἔπειτα γιατί να μελετοῦμε; Μήπως ἂ δέ μάθουμε τίποτις, δέ θὰ πάρουμε τὸ χαρτί; Δέ βαριέσαι· τὸ φλογερὸ καμῖνι εἶναι καλοκάγαθο γι' ἀφτό και' τὸ δίνει ἔφολα στὸν ένα για τὰ γηρατιᾷ του, στὸν ἄλλο για τὸ κόμμα, στὸν ἄλλο για τήν ἀμάθεια του, και' στὸν ἄλλο ἀπὸ φόβο.

Ἀφτά βλέποντας ἐκεῖνοι πού δέν τὰ σηκῶνε ή καρδιά τους, και' πού σκοπέθουνε να γίνουνε σωστοὶ ἐπιστήμονες, τραβοῦνε για τήν Ἑβρώπη, ἀφού πρῶτα μάθουνε μιᾷ γλώσσα (Γαλλικᾷ ή Γερμανικᾷ) ή και' τις δυὸ στὸ Ἑλληνογαλικὸ Λύκειο τοῦ Χατζῆ Χρήστου τῆς Πόλης ή στὸ Ροβέρτειο, και' ἐκεῖ σπουδάζουνε σε γλώσσα φυσικὴ κι' ὄχι φκιαστὴ και' ἀκατάληπτη μέσα σε ἐργαστήρια και' σε κλινικὲς με δασκάλους πού ξέρουνε τί μιλοῦνε και' τί παραδίνουνε, και' γίνονται σωστοὶ γιατροὶ, και' γυρίζουνε ἐμ' ἐπιστήμονες ἐμ' ἀθρώποι τῆ; κοινωῖας, και' μποροῦνε να συνεννοηθοῦνε μιᾷ ξένη γλώσσα με τοὺς Ἑβρωπαίους, πού ἔρθανε. ἔρχονται και' θὰ ἔρχονται με τὰ καραβάνια στήν ὠρᾷ μας Ἄνατολή ως διεργυντάδες κτλ. τόσων και' τόσων καταστημάτων πληρωμένοι με τὸ παραπάνω, ἐνῶ ἐμεῖς δουλεύουμε μεθοδοῦλι μεροφάγι σε μικρὲς θέσεις στήν πατρίδα μας, ή τρέχουμε σὰ τέσσερα ἄκρα τοῦ κόσμου, και' δουλέθουμε σκολισια ὅσο να κἀνουμε καμπόσους παράδες· κι' ἄμα τοὺς κἀνουμε, οἱ πιότεροι λησμονᾶμε και' προγόνους και' ιδεώδη, και' να σου γινόμαστε Ροῦσοι στή Ρῶσια, Βλάχοι στή Βλαχία, Φράγκοι στή Φραγκιᾷ κτλ. Ποῖός καταδέχεται να πῆ τὰ παιδιὰ του Ρωμιόπουλα και' να τὰ μάθη τῆ γλώσσά τους! Και' να θέλουνε καμπόσοι να τὸ κἀνουνε, ποῖά να τοὺς μάθουνε; Τήν καθαρέθουσα; Μὰ πού να βρεθοῦνε δασκαλοὶ πού να ξέρουνε Ἑλληνικὰ; Τῆ μητρικὴ τους; Τί λὲς κελί; Τῆ χυδαία; Ταιριάζει για τὰ παιδιὰ μας πού θὰ παίζουνε πιάνο, και' θὰ χορεύουνε κατρίλλιες, και' θᾶναι μέσα στὸν κελὸ κόσμο, να μιλοῦνε τῆ γλώσσα τῆ χυδαία πού μιλοῦνε οἱ χυδαῖοι; Ποτές! Καλλύτερα Ροῦσικα, Βλάχικα κι' ὄτι, ἄλλο και' πάει λίνοντας. Μὰ ἔν εἶχαμε κι' ἐμεῖς τῆ γλώσσά μας

του ἀνοιχτό. Πρόθυμος να τοὺς καλέση, μάλιστα ὅταν εΐτανε κι' ὁ γιός του ὁ Πάβλος· πού ἔρθε τότες κι' ἀφτός να περάση ένα μῆνα. Ὁ Πάβλος πάλε συνήθιζε κάθε τόσο να φέρη και' φίλους. Μὰ κι' ὁ κ. Ἄντρεας, ἄμα ἔφτανε στήν Κερμαρία ή στὰ περίθωρα, κανένας γνωρῖμος, κανένας συνάδερφος, κανένας μαθητῆς του, ἔπρεπε και' κελᾷ να τὸν ἔχη στὸ πρόγεμα ή στὸ γέμα. Περιέργος ἄθρωπος πού δέν τραβιότανε διόλου στή σπηλιά του, και' πού ὡστόσο, μέσα στὸν κόσμο, ζοῦσε τραβηγμένως στὸν ἑαφτό του μαζί με τήν Ὀλια του, τήν πεθαμμένη. Δέν του ἄλλαζε τὴν ψυχῆ του ή συντροφικᾷ, ἐμοιαζε ξεναντίας σὰ να τοῦ ἔκανε πιό ποθητῆ και' μαγεμένη τήν ἀπομόνωση, σὰ να συντελοῦσε τῆς ἀπομόνωσης τῆ γλύκα.

Ὁ κ. Ἄντρεας παράπονα για τήν ὑγεία του δέν εἶχε, κι' ἔτσι δέν τὸν λείραζε ὁ κόσμος. Ἴσως ὅμως να πείραζε τήν Κατινούλα. Ὅταν ὑγεία δέν ὑπάρχει, φυσικὸ να μὴ σφερόνουνε μήτε πολλοὶ μουσαφίραοι μήτε κούραση περίσσια. Εἶναι κακές, εἶναι δεινὲς ἀρρώστιες οἱ νεφροαρρώστιες. Θέλουνε ἀμέσως περιποίηση και' προσοχή. Μιᾷ και' δέν εἶναι τὸ νεφρὶ στή θέση του, μπορεῖς τὰ χειρότερα να πάθης, ἀρκεῖ να πάθῃ τίποτις ή φούσκα, ή ἀδερφή

τοῦ νεφριοῦ, πού και' τὰ δυὸ ένα στενὸ σωληνᾶρι τὰ συνεδίνει, πὲς ένα ποταμάκι ἀνάμεσά τους με ἀνεβοκατέβατο ρέμα. Ἡ φούσκα ή γερῆ δείχνει, δπως; θᾶλεγε ὁ γιατρός, ὀμαλῆ και' γλιστρῆ σάν τὸ κεράσι· ἀρρώστη, δείχνει σὰ φράουλα. Τὰ κόκκινα ἐκεῖνα τῆς φράουλας τὰ κουκκίᾳ, οἱ ζαρωματιῆς κι' οἱ ζαρουκλάδες, γίνονται στή φούσκα πληγοῦλες, αἵματα και' σπιριά. Βγαίνει τότες ἔμπυο, χύνεται στὸ νεφρὶ, τὸ νεφρὶ σαπίζει, κι' ἄμα σαπίση, πάει ὁ ἄθρωπος, ή πρέπει να τοῦ κόψης τὸ νεφρὶ, και' τὸ κόψιμο εἶναι τρομερό.

Ἀκολούθησε λοιπὸν ἐκεῖνο πού ἐμελλε να κολουθήση. Τὸ ξεκολλημένο τῆς Κατινούλας τὸ νεφρὶ ζύγωσε κοντὰ στή φούσκα τῆς, ἀκκουμποῦσε ἀπάνω τῆς, βάραινε και' τήν ἀρρώστησε. Γι' ἀφτό πιανότανε τώρα κι' ή φούσκα, ὅσπου να πιαστῆ πάλε τὸ νεφρὶ. Κανεὶς ὑποψία δέν εἶχε. Ἡ Κατινούλα λιγώτερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τρόμαζε ὡστόσο ένα πρᾶι. Θυμήθηκε δέ θυμήθηκε τῆ στιγμῆ ἐκεῖνη τὸ Φιλοχτήτη και' τις ἑμιλίες τοῦ τραπέζιου, ποῖός τὸ ξέρει; Ἄξαρνα ὅμως, δίχως κανένα λόγο, ἀντίς νερό, εἶδε πὼς κἀνει αἷμα.

Συνέβηκε ἀφτό τέλιξ τοῦ Σταβροῦ, πρώτη φορᾷ, στήν ἑξοχή. Τὸν ἴδιο μῆνα, ὁ κ. καθηγητῆς

Ἄντρεας Ὀλπιέρης, τέλειωνε μιᾷ χωριστῆ του μελέτη για τὸ Φιλοχτήτη κι' ἀρχινοῦσε ἄλληνε για τήν Ἠλέκτρα τοῦ ἀγαπημένου του Σοφοκλῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'.

Τὸ σπίτι και' τὰ σπιτικά.

Γυρίσανε στὸ Παρίσι τὸν Ἄη Δημήτρη. Ὁ καιρὸς εΐτανε ὠραῖος. Ὁ γυνοπατριᾶτικος ὁ οὐρανός, ὁ καθάριος και' γλυκόφωτος, ὁ ἥλιος πού θελοχρυσᾶνει τὰ πάντα, ἔχουνε στή βροχινῆ Γαλλία και' μάλιστα στὸ Παρίσι, μιᾷ ἡσυχῆ, κρυμμένη χάρη, μιᾷ μουσικᾶδα ἡμεση και' γελαστῆ, ἀγνωστῆ στους γυνοπᾶρους τοὺς δικούς μας. Πάει τὸ καλοκαίρι να ξεψυχῆση και' λὲς πὼς ξανακάνει, λὲς πὼς ή ἀνάσα του ή μαλακίᾳ σε χαδέθει ἀκόμη και' σε ζεσταίνει· ζυγῶνε ὁ θάνατος τῆς πλᾶσης, και' νοιώθεις ὀλοῦθε τὸ φύσημα τῆς ζωῆς.

Στοὺς δημόσιους τοὺς κήπους, στὰ δέντρα πού παντοῦ μεριά στολίζουνε τήν πόλη, στοὺς δρόμους και' στους μεγαλόδρομους, σὰ γεφύρια τῆς Σίνας, τὸν Ἄη Δημήτρη, προτοῦ πιάση ὁ χειμῶνας, προτοῦ ἀρχίσουνε τὸν ἀλύπητο χορὸ τους οἱ ἀδιάκαπες